ПРОЕКТ!

НАРЕДБА № Н-….
за статуса на курсантите и колежаните от висшите военни училища

ГЛАВА ПЪРВА
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се уреждат обществените отношения, свързани с особения статус на курсантите и колежаните като военнослужещи, обучавани във висшите военни училища, съответно в професионалните колежи към тях, за нуждите на Министерството на отбраната, и на други ведомства, които се подготвят за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства като професия.

Чл. 2. (1) Курсантите са български граждани, приети във висше военно училище в редовна форма на обучение за придобиване на образователно-квалификационна степен (ОКС) „бакалавър“ в професионално направление „Военно дело“ по специализации от специалността „Организация и управление на военни формирования на тактическо ниво“ и по граждански специалности за придобиване на ОКС „бакалавър“ или „магистър“ по учебни планове, утвърдени от министъра на отбраната, съгласувани с министъра на образованието и науката.

(2) Колежаните са български граждани, приети в професионалните колежи към висшите военни училища в дневна форма на обучение за придобиване на IV степен на професионална квалификация в професионално направление „Военно дело и отбрана“ по държавни образователни стандарти, приети с наредба на министъра на отбраната, съгласувани с министъра на образованието и науката, както и по гражданска специалност в други образователни институции.

(3) Курсантите и колежаните не заплащат такси за обучение.

Чл. 3. (1) Курсантите и колежаните са длъжни да спазват принципите на организационна подчиненост, единоначалие и йерархия като:

1. изучават уставите на въоръжените сили и други нормативни и административни актове, свързани с отбраната и въоръжените сили и ги изпълняват в касаещия ги обем;

2. носят денонощен наряд при условия и по ред, определени с уставите на въоръжените сили и с други актове на министъра на отбраната, както и по ред, определен в заповедите на началниците на висшите военни училища.

(2) Курсантите и колежаните могат да бъдат определяни за младши командири със заповед на началника на висшето военно училище, с цел изграждане и усъвършенстване на командно-организаторските им качества и лидерски умения.

(3) Заповедта по ал. 2 се отразява в азбучните служебни карти (АСК) на курсантите и колежаните.

Чл. 4. (1) На курсантите и колежаните се издават служебни карти.

(2) Редът за издаване, водене на отчет, сдаване и унищожаване на служебната карта по ал. 1 се определя с наредбата на министъра на отбраната по чл. 189, ал. 4 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ).

Чл. 5. На курсантите и колежаните се издава метален жетон с единния граждански номер и кръвната група, съобразен с кода за алергии или за непоносимост**.**

ГЛАВА ВТОРА
ПРИЕМ, ОБУЧЕНИЕ И ПОДГОТОВКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВОЕННА СЛУЖБА/СЛУЖБА В ДРУГИ МИНИСТЕРСТВА И ВЕДОМСТВА

Раздел I

Общи положения

Чл. 6. Условията и редът за приемане на курсанти и колежани се определят с наредбата на министъра на отбраната по чл. 142, ал. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

Чл. 7. (1) По време на обучението си курсантите и колежаните изпълняват задължения:

1. по изпълнение на учебния план;

2. по спазване на разпределение на времето за денонощието;

3. по носенето на службата от денонощния наряд, при условия и по ред, определени в уставите на въоръжените сили и с други актове на министъра на отбраната, както и по ред, определен в заповедите на началниците на висшите военни училища;

4. свързани с участие във военни ритуали, при условия и по ред, определени в уставите на въоръжените сили.

5. свързани с участие в тренировки по усвояване на плановете за бойна готовност и бойния разчет, плановете за мобилизация и други планове, съгласно уставите на въоръжените сили.

(2) Курсантите и колежаните са длъжни да спазват мерките за безопасност при изпълнение на задълженията по ал. 1.

Чл. 8. (1) Със заповед на началника на висшето военно училище на курсантите се присвояват званията по чл. 138, ал. 2 от ЗОВСРБ, както следва:

1. курсант;

2. курсант-младши сержант/курсант-старшина II степен;

3. курсант-сержант/курсант-старшина I степен;

4. курсант-старши сержант/курсант-главен старшина;

5. курсант-старшина/курсант-мичман;

6. курсант-офицерски кандидат 1-ви клас.

(2) Със заповед на началника на висшето военно училище на колежаните се присвояват звания, както следва:

1. колежанин-редник 1-ви клас/колежанин-матрос 1-ви клас;

2. колежанин-редник 2-ри клас/колежанин-матрос 2-ри клас;

3. колежанин-редник 3-ти клас/колежанин-матрос 3-ти клас;

4. колежанин-ефрейтор 1-ви клас/колежанин-старши матрос 1-ви клас.

(3) След приемане за обучение, на курсантите се присвоява звание „курсант”, а на колежаните „колежанин-редник 1-ви клас/колежанин-матрос 1-ви клас”.

(4) Курсантите и колежаните се повишават в звание последователно.

(5) Поредно звание на курсантите и колежаните се присвоява след успешно завършване на всяка учебна година със заповед на началника на висшето военно училище.

(6) Курсантите и колежаните могат да бъдат повишавани в звание посмъртно еднократно с една степен.

Чл. 9. (1) Курсантите и колежаните носят униформа и отличителни знаци, определени с акт на министъра на отбраната.

(2) Външният вид, правилата за носене на униформата и отличителните знаци се определят с уставите на въоръжените сили.

(3) Курсантите и колежаните имат право да носят специални отличителни знаци на висшето военно училище, съответно на професионалния сержантски (старшински) колеж, чийто статут се приема от Академичния съвет.

Чл. 10. (1) Курсантите и колежаните, при подготовката им за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства като професия, за задачи, свързани с учебния план, денонощен наряд и участието им във военни ритуали или военни състезания, при привеждане в по-висока степен на бойна готовност и при провеждане на мобилизация, имат право да носят и да използват служебно оръжие по реда, определен в тази наредба и в уставите на въоръжените сили.

(2) На курсантите и колежаните се зачислява служебно оръжие, в съответствие с поименния списък по чл. 83, ал. 2.

(3) Служебното оръжие се зачислява тържествено пред целия личен състав на курсантските/колежанските подразделения съгласно ритуалите от уставите на въоръжените сили.

(4) Служебното оръжие на курсантите и колежаните се съхранява и носи по ред, определен с уставите на въоръжените сили.

(5) Всеки курсант и колежанин лично отговаря за правилното съхранение и опазване на повереното му оръжие.

(6) В мирно време курсантите и колежаните при подготовката им за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства като професия могат да използват служебно оръжие като крайна мярка при условията и по реда на чл. 191 от ЗОВСРБ.

Раздел II

Права и задължения по учебен план

Чл. 11. (1) Учебният процес на курсантите се организира и провежда в съответствие с правилниците на висшите военни училища, системата за управление на качеството на обучение и системата за натрупване и трансфер на образователни кредити във висшето военно училище.

(2) Учебният процес на колежаните се организира и провежда в съответствие с правилниците за устройството и дейността на професионалните сержантски (старшински) колежи.

Чл. 12. За срока на обучение курсантите и колежаните се подготвят за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства като професия, чрез:

1. формиране на ценностни ориентации и нагласи чрез единен учебно-възпитателен процес;
2. академично образование и професионално обучение;
3. общо и специално военно обучение;
4. лидерско изграждане;
5. психофизическа подготовка и спорт;
6. придобиване на ключови и специализирани компетентности.

Чл. 13. (1) Задълженията на курсантите и колежаните, свързани с учебния процес, са:

1. да присъстват редовно и да участват активно в задължителните форми на учебни занятия, съгласно разписанието за занятията, учебните програми и учебния план;
2. да се подготвят задълбочено и да полагат в определените срокове изпити и да изпълняват другите си задължения по учебния план;
3. да се явяват на занятия с указаната форма на облеклото и с необходимото служебно оръжие, снаряжение и материални средства;
4. да опазват по време на занятия използваната от тях учебно-материално база, служебно оръжие, снаряжение и други материални средства.

(2) Курсантите и колежаните провеждат учебна практика и стаж във въоръжените сили, като за времето на провеждането са длъжни:

1. да изпълняват задачи, утвърдени в заданието за учебната практика или стаж;
2. да спазват войсковия ред и разпределението на времето на военното формирование или структура от въоръжените сили, където се провежда учебната им практика или стаж.

Чл. 14. Отсъствията на курсантите и колежаните за една учебна година не могат да превишават 30 на сто от учебния план.

Чл. 15. (1) Правата, свързани с учебния процес на курсантите и колежаните са:

1. да получават квалифицирана помощ и ръководство за професионалното им израстване;

2. да избират и да бъдат избирани в колективните органи за управление на висшето военно училище или на професионалния сержантски (старшински) колеж;

3. да се сдружават в учебни, научни, спортни и културни общности, както и да членуват в международни организации, чиято дейност не противоречи на законите на Република България и не възпрепятства участието им в учебния процес, съгласувано с преките им командири и началници.

4. да прекъсват или продължават обучението си при продължително отсъствие поради временна неработоспособност, но за не повече от една година, веднъж за срока на обучение, прекъсването става със заповед на началника на висшето военно училище.

(2) Освен правата по ал. 1, курсантите имат право и:

1. да участват в научноизследователската дейност на висшето военно училище, като им се гарантират авторските, изобретателските и сродните им права и възнаграждение, произтичащи от това;

2. да избират учебни дисциплини при условията, определени в учебния план и правилниците на висшите военни училища;

3. да изучават факултативно допълнителни курсове във висшето военно училище;

4. да ползват намаление при пътуване по градския и междуградския транспорт при условия и по ред, определени от действащото законодателство;

5. да получават академична справка при напускане на висшето военно училище;

6. да кандидатстват и да преминат част от обучението си в друга образователна институция, с която висшето военно училище има договорености за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити, в съответствие с учебния план.

(3) При установена бременност, курсантите/ колежаните жени прекъсват обучението си за времето на бременността и раждането въз основа на документ, издаден от компетентните медицински органи, както и до три месеца след раждането.

(4) Въз основа на рапорт и копие от акт за раждане на детето, курсантите/колежаните майки имат право да удължат прекъсването на обучението си до навършване на 2-годишна възраст на детето.

(5) Курсантите/колежаните майки имат право на отпуск за гледане на болно дете въз основа на рапорт, с приложен документ, издаден от компетентните медицински органи.

(6) В случаите по ал. 1, т. 4 или ал. 3 курсантите съответно колежаните подават рапорт до началника на висшето военно училище за прекъсване на

обучението, към който прилагат документ, издаден от компетентните медицински органи.

Чл. 16. (1) След отпадане на основанието за прекъсване на обучението, курсантите и колежаните, прекъснали обучение на основание чл. 15, ал. 1, т. 4, ал. 3 или ал. 4, подават рапорт до началника на висшето военно училище за продължаване на обучението.

(2) Курсантите и колежаните по ал. 1 продължават обучението си:

1. в следващият семестър/срок (курс), ако са прекъснали обучението си за срок до 6 месеца, след успешно полагане на изпитите за семестъра/курса, в който са прекъснали обучението си;
2. в семестъра/срока (курса), в който са прекъснали обучението си, ако са прекъснали обучението си за срок, по-голям от 6 месеца.

(3) Курсантите и колежаните, които не са подали рапорт по ал. 1, се отписват от висшето военно училище/професионалния колеж.

Чл. 17. (1) Курсантите не могат да се преместват в друго висше училище.

(2) Курсантите, обучавани за нуждите на Министерството на отбраната, могат да се преместват в друга специализация във висшето военно училище след решение на Академичния съвет със заповед на началника на висшето военно училище.

(3) Курсантите, обучавани за нуждите на други министерства и ведомства, могат да се преместват в друга специализация във висшето военно училище при съгласие на заявителя на кадри и след решение на Академичния съвет със заповед на началника на висшето военно училище.

(4) Преместването на курсантите по ал. 2 и 3 в друга специализация във висшето военно училище, може да се извърши до края на първата година от обучението.

(5) За извършване на преместването на курсантите по ал. 4 в друга специализация, към подписания договор по чл. 31 се сключва допълнително споразумение, в което се посочва новата специализация.

(6) В случаите по ал. 2 и 3, преместването се извършва след заявено желание на курсанта и при наличие на свободни места в желаната специализация, а ако няма свободни места - в друга специализация, при съгласие на заявителя на кадри.

Чл. 18. При изпълнение на задълженията си, произтичащи от обучението и в обществения си живот курсантите и колежаните са длъжни да спазват Етичния кодекс за поведение на военнослужещите, утвърден от министъра на отбраната.

Раздел III

Задължения като младши командири

Чл. 19. (1) Курсантите и колежаните по чл. 3, ал. 2 се определят като младши командири със заповед на началника на висшето училище, за срок до 1 година, ако отговарят на следните задължителни условия:

1. не изтърпяват наказание по чл. 62, ал. 1;

2. показали са изградени строеви навици и умения;

3. демонстрират изградени командно-организаторски качества и умения;

4. имат добра физическа подготовка;

5. завършили са успешно предходната учебна година, приведени са в по-горен курс на обучение и им е присвоено следващо звание.

(2) Йерархичната структура на младшите командири по чл. 3, ал. 2 в курсантските/колежанските подразделения се определя със заповед на началника на висшето военно училище.

Чл. 20. (1) Освобождаването на курсантите и колежаните от задължения като младши командири по чл. 3, ал. 2 се извършва при изтичане на срока по чл. 19, ал. 1, или при неизпълнение на някое от задължителните условия по чл. 19, ал. 1, точки 1-5.

(2) В случаите по ал. 1 преките командири подават мотивиран рапорт по команден ред до началника на висшето военно училище, с предложение за освобождаване на курсанта/колежанина и за определяне на друг курсант/колежанин за младши командир на негово място.

(3) Курсантите/колежаните по ал. 2 се освобождават от задължения като младши командири със заповед на началника на висшето военно училище.

Чл. 21. Курсантите и колежаните, определени за младши командири, изпълняват възпитателни, методически и контролни функции по отношение на курсантския/колежанския състав от поверените им подразделения и се явяват непосредствени началници на подчинените им курсанти/колежани.

Чл. 22. Курсантите и колежаните, определени за младши командири, изпълняват задълженията, произтичащи от уставите на въоръжените сили и вътрешните актове на началника на висшето военно училище, и са длъжни да контролират спазването на военната дисциплина, вътрешния ред, спазването на правилата за хигиена, носенето на военната униформа и снаряжението.

Раздел IV

Задължения, свързани със спазване на разпределение на времето и поддържане на вътрешния ред

Чл. 23. Задълженията на курсантите и колежаните, свързани с разпределение на времето са:

1. да познават и спазват разпределението на времето за денонощието;

2. да обслужват под ръководството на своите командири служебното оръжие, материалните средства и снаряжението, използвано по време на занятията;

3. да докладват на непосредствените си командири за допуснати нарушения и направени забележки, както и за нарушения, констатирани от служба „Военна полиция“ или от полицейските органи.

Чл. 24. (1) Курсантите и колежаните не могат да напускат района на висшето военно училище/професионалния колеж, освен в случаите, когато са във ваканция, домашен отпуск, за дните на официални празници и почивни дни, както и в други

случаи, определени със заповед на началника на висшето военно училище или на министъра на отбраната.

(2) Напускането на района на висшето военно училище/ професионалния колеж, в случаите по ал. 1 се извършва със заповед на началника на висшето военно училище.

(3) В случаите по ал. 1, при напускането на висшето военно училище/професионалния колеж курсантите и колежаните се отчисляват от храна със заповед на началника на висшето военно училище**.**

Чл. 25. Курсантите и колежаните са длъжни да опазват сградния фонд, материално-техническата база, жилищните помещения, прилежащите им райони и материалните средства във висшето военно училище/професионалния колеж.

Раздел V

Задължения по носенето на службата от денонощния наряд

Чл. 26. (1) Във връзка с подготовката им за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства като професия, курсантите и колежаните се назначават за изпълнение на задължения по носенето на службата от денонощния наряд, при условия и по ред, определен в уставите на въоръжените сили.

(2) Максималната продължителност на дежурството не може да превишава 24 часа.

Чл. 27. (1) Съставът на денонощния наряд се определя със заповед на началника на висшето военно училище, като се отчитат осигуряването на охраната и поддържането на вътрешния ред във висшето военно училище/професионалния колеж.

(2) Курсантите и колежаните, определени като длъжностни лица от назначения наряд, преди да застъпят към изпълнение на функционалните си задължения, са длъжни да се запознаят с тях и да се явят на инструктаж съгласно разпределението на времето.

Чл. 28. При изпълнение на задълженията си по чл. 26, ал. 1, курсантите и колежаните носят служебно оръжие по ред, определен с тази наредба и уставите на въоръжените сили.

Раздел VI

Задължения, свързани с участие във военни ритуали (церемонии)

Чл. 29. Със заповед на началника на висшето военно училище, на курсантите и колежаните могат да се възлагат задължения, свързани с участие във военни ритуали (церемонии), при условията и по реда, определени в уставите на въоръжените сили.

Чл. 30. При организиране на военни ритуали (церемонии) курсантите и колежаните се освобождават от учебни занятия.

Раздел VII

Права и задължения при изпълнение на договора за военна служба/служба в други министерства и ведомства

Чл. 31. (1) Курсантите и колежаните, обучавани за нуждите на Министерството на отбраната, сключват договор за военна служба с министъра на отбраната или оправомощено от него лице, в срока, на който се включва срокът на обучението.

(2) Курсантите и колежаните, обучавани за нуждите на други министерства и ведомства, сключват договор за държавна служба с министъра на отбраната и с ръководителя на съответното министерство или ведомство или с оправомощени от тях длъжностни лица, в срока, на който се включва срокът на обучението.

Чл. 32. (1) От деня и часа на обявяване на положение на война или на военно положение започва военновременната служба на курсантите и колежаните, която се изпълнява при условията и по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(2) Изпълнението на договорите за обучение на курсантите във висшите военни училища и на колежаните в професионалните колежи се спира за срока на военновременната им служба.

(3) При привеждане в по-висока бойна готовност на висшето военно училище и при провеждане на мобилизация, курсантите и колежаните се оповестяват с установените съгласно плановете за бойна готовност и за мобилизация сигнали, явяват се на определените места и действат по ред, определен в Плана за бойна готовност и бойния разчет или в Плана за мобилизация на висшето военно училище.

(4) По регламентиран от началника на висшето военно училище сигнал за обявяване на сбор, курсантите и колежаните се явяват на определените места и действат по утвърдените от началника на висшето военно училище правила.

(5) С оповестяването по ал. 3 или ал. 4 на курсантите и колежаните се прекратяват регламентираните ваканции, отпуски и почивки.

Чл. 33. (1) На курсантите, завършили висшите военни училища за нуждите на Министерството на отбраната, се присвоява офицерско звание "лейтенант" и им се предлагат вакантни офицерски длъжности в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия в съответствие с придобитата военна специалност и специализация.

(2) На курсантите по ал. 1, които не са издържали държавните изпити или не са защитили дипломните си работи на редовната и на поправителната сесия, се присвоява военно звание "офицерски кандидат – 1-ви клас" и се назначават на длъжност за офицерски кандидат.

(3) След успешно полагане на държавните изпити или след защита на дипломната работа на военнослужещите по ал. 2 се присвоява военно звание "лейтенант" и се назначават на офицерска длъжност.

Чл. 34. (1) На колежаните, завършили професионални колежи за нуждите на Министерството на отбраната, се присвоява сержантско (старшинско) звание "младши сержант"/"старшина II степен" и им се предлагат вакантни сержантски (старшински) длъжности в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия в съответствие с придобитата професионална квалификация.

(2) На колежаните, които не са издържали държавните изпити на редовната и на поправителната сесия, се присвоява военно звание "редник – 1-ви клас /матрос – 1-ви клас" и се назначават на длъжност за войник (матрос).

(3) След успешно полагане на държавните изпити, на военнослужещите по ал. 2 се присвоява военно звание "младши сержант"/"старшина II степен" и се назначават на сержантска (старшинска) длъжност.

Чл. 35. Завършилите обучението курсанти и колежани за нуждите на други министерства и ведомства се зачисляват в запаса с военно звание "лейтенант", съответно "младши сержант"/"старшина II степен" и се назначават на длъжности в съответното министерство или ведомство.

Чл. 36. (1) В деня на приемане за обучение във висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж, курсантите и колежаните:

1. сключват договор по чл. 31, ал. 1 или ал. 2;
2. подават декларация, че не членуват в политическа партия и декларация за липса на обстоятелства по чл. 188, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, както и декларация в 7-дневен срок от възникване на обстоятелство по чл. 188, ал. 6 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(2) Служителят по сигурността на информацията на висшето военно училище, не по-късно от два месеца след подписването на договора от обучаемите по ал. 1, т. 1, стартира процедура за проучване за надеждност, при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация.

(3) След провеждане на начална подготовка, курсантите и колежаните полагат военна клетва, което се удостоверява с подписване на клетвен лист.

(4) В случай, че по независещи от него причини, курсантът/колежанинът не положи клетва след провеждането на началната военна подготовка по ал. 3, се определя нов срок за полагане на клетвата.

Чл. 37. Курсантите и колежаните се оценяват ежегодно с цел повишаване на мотивацията им за активно участие в учебния процес и осигуряване кариерното им развитие след завършване на обучението. Оценяването се извършва по система от критерии, определени с методика, приета от Академичния съвет на висшето военно училище и утвърдена от министъра на отбраната.

Чл. 38. (1) Курсантите и колежаните не могат:

1. да членуват в политически партии, движения или коалиции с политически цели и да предприемат действия по време на обучението си, с които да нарушават политическата си неутралност;

2. да извършват пропагандна и агитационна дейност в полза или във вреда на политически партии, движения или коалиции с политически цели, на синдикални организации и на кандидати за изборни длъжности;

3. да участват в събрания, митинги и манифестации на политически партии, движения или коалиции с политически цели, когато носят военна униформа;

4. да участват в стачки и на синдикални действия;

5. да извършват религиозна или атеистична пропаганда по време на обучението си.

(2) Курсантите и колежаните нямат право да притежават, внасят, отглеждат, съхраняват, употребяват и разпространяват наркотични вещества, техните аналози или други упойващи вещества.

(3) Курсантите и колежаните нямат право да внасят, съхраняват и употребяват алкохол в района на висшето военно училище/ професионалния сержантски (старшински) колеж, включително по време на занятия, тренировки и учения.

Чл. 39. Курсантите и колежаните са длъжни:

1. да допринасят със своята подготовка и поведение за опазването на доброто име и издигането на престижа на висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж;

2. да изразяват публично отношение по въпроси, свързани с отбраната на Република България, само при условия и по ред, определени със заповед на министъра на отбраната;

3. да опазват околната среда, природните ресурси, културното и историческото наследство;

4. да изпълняват общите задължения на военнослужещите, правилата за военна вежливост, поведение и отдаване на чест, регламентирани в уставите на въоръжените сили.

Раздел VIII

Ваканции и отпуски

Чл. 40. (1) Курсантите и колежаните са длъжни по всяко време на денонощието да бъдат на разположение за изпълнение на задълженията си, свързани с подготовката им за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства.

(2) В случаите по чл. 24, ал. 1 курсантите и колежаните са длъжни да посочват точното си местопребиваване и при повикване да се явяват в района на висшето военно училище в определения от командира или началника срок при условия и по ред, определени със заповед на началника на висшето военно училище.

(3) Уведомяването на курсантите и колежаните за прекъсване на периода на отсъствието, в случаите по чл. 24, ал.1 се извършва по команден ред.

(4) В случаите по ал. 3 разходите за пътуването в страната на курсантите и колежаните до мястото на явяване е за сметка на висшето военно училище.

Чл. 41. Курсантите и колежаните ползват ваканция в размер на не по-малко от 30 календарни дни за учебна година, които се ползват по време на студентския празник, коледните, новогодишните и великденските празници, след завършването на зимния и съответно – на летния семестър/срок.

Чл. 42. Курсантите и колежаните имат право на домашен отпуск за времето на временна неработоспособност в размер, определен от компетентните здравни органи.

Чл. 43. (1) Курсантите и колежаните имат право на домашен отпуск в размер на 7 календарни дни:

1. при сключване на граждански брак, включително деня на събитието;
2. при тежко заболяване или смърт на съпруга (съпруг), дете, родител или други роднини по права линия, брат, сестра и родител на другия съпруг;
3. когато семейството му е пострадало от бедствие, авария или друго извънредно обстоятелство.

(2) Курсантите и колежаните имат право на домашен отпуск в размер на 15 календарни дни при раждане или осиновяване на дете, когато майката и бащата се намират в брак или живеят в едно домакинство - от датата на изписването на детето от лечебното заведение или от датата на осиновяването.

(3) Курсантите и колежаните имат право на домашен отпуск, но не повече от 5 календарни дни за:

1. абитуриентски (абсолвентски) бал на брат (сестра, съпруг, съпруга) и сватба на брат (сестра, баща, майка);
2. подмяна или издаване на лични документи;
3. официални религиозни празници за съответния етнос;
4. участие в научноизследователска, развойна дейност, спортносъстезателна или друга творческа дейност, при условие че не се възпрепятства изпълнението на задълженията по учебния план.

(4) Курсантите и колежаните имат право на домашен отпуск и в следните случаи:

1. при кръводаряване – за деня на прегледа и кръводаряването, както и два работни дни непосредствено след него; когато денят на събитието съвпада със седмичната почивка, отпускът се ползва в първите три работни дни след нея;
2. когато са призовани в съд или от други органи като страна, свидетел или вещо лице.

Чл. 44. (1) Отпуските по чл. 43, ал. 1-3 се ползват след изрично желание на курсанта/колежанина с рапорт по команден ред и след писмено разрешение от

началника на висшето военно училище/ професионалния сержантски (старшински) колеж.

(2) Отпуските по 43, ал. 4 се ползват въз основа на документ, издаден от компетентните органи.

Раздел IX
Стипендии

Чл. 45. (1) Курсантите имат право на:

1. стипендии, определени със заповед на министъра на отбраната;
2. стипендии, съгласно акт на Министерския съвет.

(2) Колежаните имат право на стипендии, определени със заповед на министъра на отбраната.

Чл. 46. Курсантите и колежаните не получават стипендии за времето, през което са прекъснали или отстранени от обучение от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж.

Раздел X
Здравно осигуряване и опазване на здравето

Чл. 47. (1) Здравното осигуряване на курсантите и колежаните е за сметка на държавния бюджет.

(2) Курсантите и колежаните се осигуряват по ал. 1 за срока на обучение във висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж.

Чл. 48. За курсантите и колежаните не се внасят здравни осигуровки за времето, през което са прекъснали или отстранени от обучение от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж.

Чл. 49. Медицинската помощ, военномедицинската експертиза и профилактиката на заболяванията на курсантите и колежаните, които се осъществяват от Военномедицинската академия, са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната в частта му за Военномедицинската академия.

Чл. 50. Курсантите и колежаните се застраховат задължително срещу смърт и неработоспособност вследствие на злополука при или по повод изпълнение на задължения във връзка с подготовката им за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства като професия, за сметка на бюджета на Министерството на отбраната.

Чл. 51. Грижите за опазване на здравето на курсантите и колежаните и осъществяването на контрола се организира при условия и по ред, определени в уставите на въоръжените сили.

Чл. 52. Дейностите по психологично осигуряване на курсантите/колежаните се провеждат от органите за психологично осигуряване при условия и по ред, определени в уставите на въоръжените сили и в акта на министъра на отбраната по чл. 141, ал. 3 от ЗОВСРБ.

Раздел XI

Материално осигуряване

Чл. 53. При изпълнение на задачи, свързани с учебния процес и подготовката им за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства извън постоянното им място за обучение, както и при пътуване по медицински причини, на курсантите и колежаните им се осигуряват средства за транспорт и настаняване по чл. 142, ал. 2, т. 1, буква „е“ от ЗОВСРБ.

Чл. 54. (1) За срока на обучение на курсантите/колежаните се осигуряват финансови средства по чл. 142, ал. 2, т. 1, буква „ж“ от ЗОВСРБ за пътуване при отиване и връщане от ваканция на територията на страната веднъж в годината, след завършването на летния семестър.

(2) Финансовите средства за курсантите и колежаните по ал. 1 се изплащат въз основа на заповед на началника на висшето военно училище в размер, при условия и по ред, определени в акта на министъра на отбраната по чл. 226 от ЗОВСРБ.

Чл. 55. Курсантите и колежаните могат да ползват почивната и спортната база към Министерството на отбраната, при условията и по ред, определени в акта на министъра на отбраната по чл. 226г, ал. 1 във връзка с чл. 142, ал. 2, т. 2 от ЗОВСРБ.

Чл. 56. Курсантите и колежаните, обучавани за нуждите на Министерството на отбраната, изпаднали в тежко материално положение, могат да бъдат подпомагани с парични средства при условията и по реда, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 226з във връзка с чл. 142, ал. 2, т. 3 от ЗОВСРБ.

Чл. 57. В случай на настъпване на смърт на курсант/колежанин, разноските по погребението са за сметка на Министерството на отбраната, като при съгласие на близките се организира военен ритуал.

Чл. 58. За срока на обучение на курсантите и колежаните се осигурява вещево доволствие, при условия, по ред и в размери, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 224, ал. 2 във връзка с чл. 142, ал. 2, т. 1, буква „б“ от ЗОВСРБ.

Чл. 59. За срока на обучение на курсантите и колежаните се осигурява настаняване в общежития на висшите военни училища, съгласно чл. 142, ал. 2, т. 1, буква „д“ от ЗОВСРБ.

Чл. 60. За срока на обучение на курсантите и колежаните се осигурява храна и ободряващи напитки, а при изпълнение на задачи, свързани с учебния процес извън постоянното им място за обучение - храна и ободряващи напитки или равностойността им в евро – по норми, при условия, по ред и в размери, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 224, ал. 2 във връзка с чл. 142, ал. 2, т. 1, б. „з“ от ЗОВСРБ.

Раздел XII

Награди

Чл. 61. (1) Курсантите и колежаните могат да бъдат награждавани от министъра на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице с награди и отличия за показани високи резултати в обучението, научно-изследователската, художественотворческата и/или спортната дейност, за достойно гражданско поведение, за заслуги за развитието и утвърждаването на доброто име и престиж на училището/професионалния сержантски (старшински) колеж.

(2) Наградите по ал. 1 са лични.

(3) Видът на наградата се определя съобразно конкретния принос за изпълнението на задълженията от курсантите и колежаните и значимостта на постигнатите от тях резултати.

(4) Курсантите и колежаните могат да бъдат награждавани с:

1. обявяване на благодарност;
2. грамота;
3. парична награда в съответствие с акт на Министерски съвет;
4. предметна награда;
5. наградни знаци;
6. ваканция до 5 учебни дни за издигане престижа на висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж, в рамките на учебната година, при изпълнени задължения по учебния план.

Раздел XIII

Налагане на наказания, отстраняване от обучение, прекратяване на договора за военна служба /служба в други министерства и ведомства и отписване от обучение

Чл. 62. (1) При виновно неизпълнение на задълженията по тази наредба на курсантите и колежаните могат да се налагат следните наказания:

1. забележка;
2. мъмрене;
3. строго мъмрене;
4. предупреждение за понижаване в звание с една степен за срок от 6 месеца до една година;
5. понижаване в звание с една степен за срок от 6 месеца до една година;
6. предупреждение за отстраняване по дисциплинарен ред от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж;
7. отстраняване по дисциплинарен ред от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж .

(2) Наказанията по ал. 1 се налагат независимо от предвидената имуществена, административнонаказателна или наказателна отговорност.

(3) Наказанията "забележка", "мъмрене" и "строго мъмрене" се налагат: на курсантите от преките командири/началници на висшите военни училища, а за колежаните - от директорите на професионалните сержантски (старшински) колежи.

(4) Наказанията „предупреждение за понижаване в звание с една степен за срок от 6 месеца до една година", "понижаване в звание с една степен за срок от 6 месеца до една година", "предупреждение за отстраняване по дисциплинарен ред от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж" и "отстраняване по дисциплинарен ред от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж" се налагат от началника на висшето военно училище или оправомощено от него длъжностно лице.

(5) Преките командири (началници) могат да налагат и дисциплинарните наказания, които са в правомощията на подчинените им длъжностни лица.

(6) Когато длъжностното лице по ал. 3 няма право да издава писмена заповед, то изготвя предложение за налагане на дисциплинарно наказание по команден ред.

Чл. 63. (1) Когато на курсантите/колежаните се налага наказание "отстраняване по дисциплинарен ред от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж", началникът на висшето военно училище назначава комисия за извършване на служебна проверка за събиране на доказателства за извършеното нарушение, изслушва нарушителя или приема писмените му обяснения.

(2) Основание за назначаване на комисия за извършване на служебна проверка извън случаите по ал. 1 може да бъдат:

1. получени сигнали до министъра на отбраната, началника на висшето военно училище/директора на професионалния сержантски (старшински) колеж от държавни органи, организации, длъжностни лица и граждани;
2. публикации и предавания в средствата за масово осведомяване;
3. рапорти, докладни записки и донесения за инциденти и нарушения;
4. непосредствено разкриване.

Чл. 64. (1) За дейността си комисията изготвя протокол, който съдържа:

1. данни, които конкретизират нарушителя;
2. описание на нарушението (деяние, действие или бездействие, време, място и начин на извършване);
3. вредни последици и причинна връзка с нарушението;
4. данни за вината на нарушителя за извършване на конкретното нарушение;
5. причини и условия, довели до извършване на нарушението;
6. предложение за вида на наказанието.

(2) Към протокола по ал. 1 се прилагат всички събрани доказателства и писмени обяснения.

(3) В срок до 5 работни дни от получаване на протокола по ал. 1, началникът на висшето военно училище или оправомощено от него лице провежда беседа с нарушителя, на която:

1. запознава курсанта/колежанина със събраните доказателства, които дават основание за налагане на наказание;

2. изслушва курсанта/колежанина или приема писмените му обяснения.

(4) В беседата по ал. 3 вземат участие председателят или членове на комисията за извършване на служебната проверка. За беседата се съставя протокол, който се подписва от участвалите лица.

(5) Отказът на курсанта/колежанина да даде писмени обяснения или да подпише протокола от беседата се удостоверява с подписите на двама свидетели военнослужещи.

(6) Писмените обяснения на курсанта/колежанина се прилагат към протокола.

(7) Началникът на висшето военно училище прави преценка на събраните доказателства и на обстоятелствата, при които е извършено нарушението, както и на направеното предложение за наказание.

(8) При определяне на наказанието се вземат предвид тежестта на нарушението, обстоятелствата, при които е извършено, и поведението на обучаемия до извършване на нарушението.

(9) Началникът на висшето военно училище издава мотивирана писмена заповед, с която налага наказание.

(10) В заповедта по ал. 9 се посочват извършителят, мястото, времето и обстоятелствата, при които е извършено нарушението, доказателствата, въз основа на които е установено нарушението, правното основание и наказанието, което се налага, срокът на наказанието, срокът и редът за обжалване на заповедта.

(11) Заверено копие от заповедта за наказание се връчва на курсанта/колежанина срещу подпис и се отбелязва датата на връчване. Същата подлежи на изпълнение от деня на връчването ѝ.

(12) Наказанията "забележка", "мъмрене" и "строго мъмрене" се заличават след изтичане на 6 месеца от датата на налагане на наказанието.

(13) Наказанието "предупреждение за отстраняване по дисциплинарен ред от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж" се заличава след изтичане на една година от датата на налагане на наказанието.

(14) Наказанията "предупреждение за понижаване в звание с една степен за срок от 6 месеца до една година" и "понижаване в звание с една степен за срок от 6 месеца до една година" се заличават с изтичането на срока на наказанието.

(15) С писмена заповед началникът на висшето военно училище може да заличи предсрочно наложено наказание, когато са изтекли две трети от срока му, при показани високи резултати от курсанта/колежанина при изпълнение на задълженията му и при преценка за постигане целите на наказанието.

Чл. 65. (1) На курсантите и колежаните се налага наказание "отстраняване по дисциплинарен ред от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж" задължително при:

1. осъждане за умишлено престъпление от общ характер или лишаване от право да заема държавна длъжност или да упражнява професията или дейността;
2. нарушаване на забрана по чл. 38, ал. 1;
3. предоставяне на неверни данни, въз основа на които са приети във висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж, или при подправяне на документи, в случай, че е установено по съдебен ред;
4. системно неизпълнение на задълженията по учебния план или на правилниците на висшите военни училища и на професионалните колежи;
5. управление на МПС след употреба на алкохол, наркотични и/или упойващи вещества;
6. установено притежание и разпространение на наркотични вещества, техните аналози или други упойващи вещества.
7. придобиване на друго гражданство, с изключение на случаите по чл. 141, ал. 5 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(2) При налагане на наказание "отстраняване по дисциплинарен ред от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж“, курсантът/колежанинът се отписва и не може да възстанови права, както и да бъде приеман повторно за обучение.

Чл. 66. (1) Наказанията се налагат не по-късно от два месеца от установяване на нарушението, но не по-късно от една година от извършването му.

(2) Нарушението се смята за установено от момента на узнаването му от дисциплинарно наказващия орган.

(3) Сроковете по ал. 1 спират да текат до приключването на образувано производство за осъществяване на наказателна или административнонаказателна отговорност и при ползване на домашен отпуск или ваканция.

Чл. 67. Извън случаите по чл. 65, ал. 1 курсантите и колежаните се отстраняват при:

1. слаб успех;
2. преместване в друго висше училище;
3. напускане на другата образователна институция по чл. 2, в която курсантът/колежанинът се обучава, в съответствие със сключеното споразумение;
4. отказ от подаване на декларация, че не членуват в политическа партия, и декларация за липса на обстоятелства по чл. 188 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;
5. отказ от подаване на документи за проучване при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация;
6. отказ за издаване или отнемане на разрешението за достъп до класифицирана информация.

Чл. 68. Отстраняването по чл. 65 и чл. 67 се извършва със заповед на началника на висшето военно училище.

Чл. 69. (1) Курсантите/колежаните, отстранени по слаб успех, в срок до една година от отстраняването им, могат да подадат рапорт до началника на висшето военно училище за възстановяване на права като курсант/колежанин.

(2) След успешно полагане на невзетите изпити в курса/срока (семестъра), от който са били отстранени, лицата по ал. 1 се записват в следващия курс/срок (семестър) при наличие на обучаеми в същата специализация, от която са отстранени

(3) В случай на възстановяване на правата като курсант и невъзможност за продължаване на обучението в същата специализация, поради липса на обучаеми, на курсанта се предлага обучение в друга специализация, като се определя явяването им на допълнителни изпити, ако това се изисква по учебен план.

(4) Курсантите, преминали в друга специализация по ал. 3, подписват допълнително споразумение към договора за военна служба по чл. 31, ал. 1, в което е отразена специализацията, по която ще се обучават.

(5) При отказ да приеме предложената му специализация по ал. 3, курсантът се отписва от висшето военно училище и договорът му по чл. 31, ал. 1 се прекратява.

(6) В случай, че лицата по ал. 1 не подадат рапорт в указания срок и не възстановят правата си на обучаеми, договорът им за военна служба/служба в други министерства и ведомства се прекратява и се отписват от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж.

Чл. 70. (1) Договорът с курсанта/колежанина по чл. 31, ал.1 се прекратява от министъра на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице по време на обучението и при:

1. настъпила негодност за военна служба/служба в други министерства и ведомства, установена от военномедицинските органи;
2. настъпила психологична непригодност за военна служба/служба в други министерства и ведомства, установена от специализирани звена и органи по психологичното осигуряване;
3. напускане на висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж по собствено желание;
4. установяване на несъвместимост по чл. 188 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;
5. отстраняване от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж, освен в случаите при отстраняването за слаб успех, като в този случай се прилагат разпоредбите на чл. 69.

(2) В случай на прекратяване на договора от страна на министъра на отбраната с курсант/колежанин по чл. 31, ал. 2, се уведомява съответният ръководител на министерство или ведомство, за чиито нужди се е обучавал курсанта/колежанина. Прекратяването настъпва при условията на тристранния договор за обучение.

Чл. 71. (1) При прекратяване на договора по чл. 31, ал. 1 курсантите и колежаните, обучавани за нуждите на Министерството на отбраната, се отписват от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж и възстановяват разходите за издръжка и обучение за периода, в който са били обучавани, при условията и по реда на ЗОВСРБ.

(2) При прекратяване на договора по чл. 31, ал. 1 на курсант/колежанин, който се обучава и в друга образователна институция, в съответствие със сключено споразумение между висшето военно училище и другата образователна институция, курсантът/колежанинът се отписва със заповед на началника на висшето военно училище, а от другата образователна институция - със заповед на ръководителя.

(3) При прекратяване на договора по чл. 31, ал. 1 на курсант/колежанин, който се обучава и в друга образователна институция, в съответствие със сключено споразумение между висшето военно училище и образователната институция в случаите по чл. 70, ал. 1, т. 1 и 2, курсантът/колежанинът се отписва от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж със заповед на началника на висшето военно училище, но може да продължи обучението си в другата образователна институция.

(4) Разходите за издръжка и обучение се изчисляват по ред и начин, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 260, ал. 4 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(5) Възстановяването на разходите се извършва доброволно в едномесечен срок от отписването, а при отказ - по реда на Гражданския процесуален кодекс, въз основа на извлечение от счетоводните книги на висшето военно училище или документ, установяващ размера на вземането, издаден по реда на акта на министъра на отбраната.

Чл. 72. При прекратяване на договора по чл. 31, ал. 2 курсантите и колежаните, обучавани за нуждите на други министерства и ведомства, възстановяват разходите за издръжка и обучение за периода, в който са били обучавани, пропорционално на Министерството на отбраната и на съответното министерство или ведомство.

Чл. 73. (1) Курсантите и колежаните, напуснали по собствено желание или отписани от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж поради слаб успех, могат да бъдат приети повторно в срок до 1 година от отписването им.

(2) Курсантите и колежаните по ал. 1 следва да отговарят на изискванията, определени в наредбата по чл. 142, ал. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

(3) Курсантите и колежаните по ал. 1 подават заявление до началника на висшето военно училище/ професионалния сержантски (старшински) колеж и преминават медицинско освидетелстване за годност за военна служба и за оценяване на психологичната пригодност за обучение.

(4) При повторно приемане курсантите и колежаните по ал. 1 не полагат конкурсни изпити и се записват за обучение в курса/срока (семестъра), в който са отписани, като с тях се сключва нов договор по чл. 31.

(5) В случай на невъзможност за продължаване на обучението в съответната специализация поради липса на обучаеми, на лицата по ал. 1 се предлага обучение в друга специализация, като се определя явяването им на допълнителни изпити, ако това се изисква по учебен план.

(6) При повторно напускане по собствено желание или отписване от висшето военно училище/професионалния сержантски (старшински) колеж поради слаб успех, курсантите/колежаните възстановяват разходите за издръжка и обучение при условията и по реда, определени в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, за целия период на обучение, в който са били обучавани.

Раздел XIV

Изготвяне и съхраняване на служебните дела и азбучните служебни карти

Чл. 74. Във висшите военни училища и в професионалните колежи се изготвят и водят служебни дела и азбучни служебни карти (АСК) за курсантите и колежаните.

Чл. 75. (1) В служебното дело се отразяват факти и обстоятелства, относно приемането, прекъсването, отстраняването и отписването от обучение, награди и отличия, наложени наказания, както и други факти и обстоятелства, свързани с обучението на курсантите и колежаните за подготовката им за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства.

(2) Служебното дело на курсанта/колежанина съдържа:

1. първи раздел:

а) документи по приемането му за обучение;

б) копия или заверени преписи от дипломи за завършено образование;

в) копия на свидетелства и удостоверения за владеене на чужди езици;

г) копия на разрешения за достъп до класифицирана информация;

д) екземпляр на договора по чл. 31, удостоверения, сертификати и декларации;

е) копие на заповеди на началника на висшето военно училище, свързани с прекъсването, отстраняването и отписването (ако има такива);

2. втори раздел:

а) картон за награди, отличия и наказания;

б) копие на клетвен списък;

в) експертни решения за обучение във висше военно училище/ професионалния сержантски (старшински) колеж;

г) протокол от годишен профилактичен преглед;

3. трети раздел:

а) картон за ползване на служебното дело;

б) писмено съгласие за предоставяне и обработване на данни;

в) опис на служебното дело.

Чл. 76. (1) Служебното дело на курсанта/колежанина се изготвя и актуализира от структурата по личния състав на висшето военно училище след приемането му за обучение.

(2) Служебното дело получава уникален номер от Електронния регистър по чл. 328, ал. 1, т. 1 от ЗОВСРБ и се завежда в Регистър за отчитане на служебните дела на курсантите/колежаните.

(3) Данните от служебните дела се въвеждат и актуализират в Електронния регистър по ал. 2 при спазване на условията и реда за организиране, поддържане и достъп, определени с инструкцията на министъра на отбраната по чл. 328а, ал. 2 от ЗОВСРБ.

(4) Служебните дела се съхраняват по реда за съхранение на документите, съдържащи лични данни по Закона за защита на личните данни.

(5) Структурата по личния състав на висшето военно училище след завършване на обучението на курсантите за нуждите на Министерството на отбраната, изготвя АСК, а за нуждите на други министерства и ведомства – само при поискване.

(6) В случай, че курсант/колежанин е изпълнявал военна служба преди започване на обучението, структурата по личен състав на висшето военно училище изисква служебното му дело от структурата, в която е служил или от съответния архив.

Чл. 77. Регистърът за отчитане на служебните дела на курсантите/колежаните се извежда в регистратурата на висшето военно училище.

Чл. 78. (1) След завършване на обучението, присвояване на офицерско военно звание "лейтенант" и назначаване на длъжност, структурата по личния състав на висшето военно училище комплектова, изготвя и изпраща в едномесечен срок:

1. служебното дело и АСК на курсанта във военното формирование, в което ще служи;
2. дубликат на АСК на курсанта в структурата по управление на човешките ресурси в Министерството на отбраната.

(2) На военнослужещия с присвоено военно звание "офицерски кандидат – 1-ви клас" в случаите по чл. 33, ал. 2, структурата по личния състав на висшето военно училище комплектова, изготвя и изпраща в едномесечен срок служебното дело и АСК във военното формирование, в което ще служи.

Чл. 79. (1) След завършване на обучението, присвояване на военно звание "младши сержант"/"старшина II степен" и назначаване на длъжност, структурата по личния състав на висшето военно училище комплектува, изготвя и изпраща в едномесечен срок служебното дело и АСК на колежанина във военното формирование, в което той ще служи.

(2) На военнослужещия с присвоено военно звание "редник – 1-ви клас"/"матрос – 1-ви клас" в случаите по чл. 34, ал. 2, структурата по личния състав на висшето военно училище комплектова, изготвя и изпраща в едномесечен срок служебното дело и АСК във военното формирование, в което ще служи.

Чл. 80. (1) След завършване на обучението на курсантите и колежаните за нуждите на други министерства и ведомства, структурата по личния състав на висшето военно училище комплектува, изготвя и изпраща в едномесечен срок до съответното министерство или ведомство, в което ще служи:

1.служебното дело;

2.финансова справка за извършените разходи за издръжка и обучение, изчислени по ред и начин, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 260, ал. 4 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

Чл. 81. (1) Служебните дела на курсантите и колежаните се съхраняват 5 години от датата на завършването им с персонален лист, а при липса на техническа възможност - с копие на АСК.

(2) Азбучните служебни карти по ал. 1 (оригинал) се изпращат във военното окръжие по постоянен адрес на курсанта/колежанина.

(3) След изтичането на петгодишния срок служебните дела се сдават в архив по реда на Закона за Националния архивен фонд.

Раздел XV

Задачи, свързани с мероприятия извън постоянното място за обучение

Чл. 82. (1) Курсантите и колежаните могат да бъдат изпращани за изпълнение на задачи, свързани с подготовката им за изпълнение на военна служба/служба в други министерства и ведомства извън постоянното им място на обучение (провеждане на практики и стажове, участие в мероприятия съгласно учебните програми, спортни мероприятия, организирани от Министерството на отбраната и др.), както и при пътуване по медицински причини. В тези случаи, на курсантите и колежаните им се осигурява транспорт, настаняване и храна, а при обективна невъзможност – равностойността им в евро със заповед на началника на висшето военно училище.

(2) Извън случаите по ал. 1, курсантите и колежаните могат да бъдат командировани в страната и чужбина, съгласно действащото законодателство.

Раздел XVI

Поддържане на база данни със статуса на курсантите и колежаните

Чл. 83. (1) По време на обучението, курсантите и колежаните се включват в поименен списък на основание йерархичната структура на курсантските/колежанските подразделения по образец съгласно приложение 1. Поименният списък се обявява със заповед на началника на висшето военно училище.

(2) Началниците на висшите военни училища организират изготвянето на актуалните списъци на курсантите и колежаните, в Microsoft Excel в началото на

всеки семестър, до 30 септември и до 31 март по образец съгласно приложения 2 и 3.

(3) Изготвените списъци се изпращат в структурата по управление на човешките ресурси към министъра на отбраната по електронен път при спазване на Закона за защита на личните данни.

(4) Структурата по управление на човешките ресурси към министъра на отбраната поддържа актуални поименни списъци на курсантите и колежаните в Microsoft Excel за техния статус на обучаеми.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „*Особен статус*“ включва правата, задълженията и ограниченията на правата на курсантите и колежаните, регламентирани с наредбата и нормите на действащото законодателство, свързани с обучението им и подготовката им за изпълнение на военната/държавната служба като професия.

2. „*Служебно оръжие*“ е зачислено оръжие, за изпълнение на служебни задължения (учебен процес, денонощен наряд, спортни състезания, ритуали и др.).

3. *„Системно неизпълнение на задълженията по учебния план“* е налице при:

а) отсъствие на курсант/колежанин над 15 на сто от учебното време за един семестър без уважителна причина;

б) незаверен семестър.

4. *„Системно неизпълнение на задълженията от правилниците на висшите военни* училища *и на професионалните колежи“* е налице при неизпълнение на три или повече задължения, установени с правилниците на висшите военни училища или с правилниците на професионалните колежи.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В Наредба № Н-5 от 2025 г. за реда и начина за изчисляване на разходите за издръжка, обучение, квалификация и/или преквалификация (обн., ДВ, бр. 49 от 2025 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 1, т. 3 се изменя така:

„3. издръжка и обучение на курсантите/колежаните, отписани от обучение по реда, определен с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2 от ЗОВСРБ, или напуснали по собствено желание по време на обучението за периода, в който са били обучавани, в случаите по чл. 260а, ал. 1 и 3 от ЗОВСРБ.“.

2. В чл. 2, т. 2 след думата „курсант“ се добавя „или колежанин“.

3. В чл. 3 се правят следните допълнения:

а) В ал. 8 след думата „курсант“ се добавя „или колежанин“;

б) Създава се чл. 3а:

„Чл. 3а. Разходите по чл. 2, т. 3 за обучение на докторанти чрез самостоятелна подготовка или за придобиване на научна степен "доктор на науките", с получено разрешение за обучение от министъра на отбраната, се определят по начина, посочен в чл. 4.**“**

4. В чл. 17, ал. 3 след думата „курсанта“ се добавя „или колежанина“;

5. В приложението към чл. 3, ал. 2, 3, 4 и 6, чл. 9, ал. 1, чл. 19, ал. 3, т. 2 се правят следните допълнения:

а. В т. 1 след думата „курсантите“ се поставя запетая и се добавя „колежаните“ и се поставя запетая и след думата „училища“ се поставя запетая и се добавя „професионалните сержантски (старшински) колежи“;

б. Наименованието на Таблица 1 се изменя така: „Таблица 1. Разходи за издръжка и обучение на курсанти, колежани и кадети.“

§ 3. В Наредба № Н-5 от 2015 г. за условията, реда и нормите за осигуряване на безплатна храна и ободряващи напитки в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия в мирно време (обн. ДВ бр. 30 от 2015 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 1, ал. 1 след думите „курсантите от висшите военни училища” се добавя „и на колежаните от професионалните сержантски (старшински) колежи“.

2. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

а) в ал. 1 след думата „лица“ се поставя запетая и се добавя текста „с изключение на курсантите и колежаните“ и се поставя запетая;

б) Алинея 4 се отменя.

в) Създава се ал. 5:

„(5) На курсантите и колежаните се полага храна и ободряващи напитки, а при изпълнение на задачи, свързани с учебния процес извън постоянното им място за обучение - храна и ободряващи напитки или равностойността им в евро.“

3. В чл. 11, ал. 1, т. 2 след думата „училища” се поставя запетая и се добавя „колежаните и дежурните от професионалните сержантски (старшински) колежи“.

4. Създава се чл. 14а:

„Чл. 14а. Методическото ръководство на процеса по осигуряването на безплатна храна, добавки към нея и ободряващи напитки по реда и условията на тази наредба се извършва от дирекция "Логистика" в Министерството на отбраната.“

5. В чл. 37б се правят следните изменения:

а) В ал. 1 думите „военнослужещите и цивилните служители“ се заменят с „правоимащите“;

б) В ал. 2 думите „военнослужещи и цивилни служители“ се заменят с „правоимащите“;

6. В чл. 42, ал. 1 след думата „училища“ се добавя „и на колежаните от професионалните сержантски (старшински) колежи“;

7. В Приложение 2 в заглавието на приложението след думата „училища“ се поставя запетая и се добавя „колежаните и дежурните от професионалните сержантски (старшински) колежи“

§ 4. В Наредба Н-12 от 2018 г. за издаване, водене на отчет, сдаване и унищожаване на служебните карти на военнослужещите, се правят следните изменения и допълнения (обн., ДВ, бр. 48 от 2018 г.), както следва:

1. В чл. 6 се правят следните изменения и допълнения:

а) В ал. 1, т. 3 се изменя така:

„3. структурите по личния състав на висшите военни училища – за курсантите и колежаните“;

б) в ал. 3, т. 2 след думата „курсантите“ се добавя „и колежаните“.

2. Член 7, ал. 2, т. 7 се изменя така:

„7. приемане във висше военно училище, като курсант или в професионален сержантски (старшински) колеж, като колежанин.“.

3. Член 10, ал. 2 се изменя така:

„(2) В служебните карти на курсантите и колежаните, в полето "Звание" се изписва "КУРСАНТ“/“КОЛЕЖАНИН", а полето "Rank" не се попълва.

4. В чл. 18, ал. 2, т. 3 след думите „военнослужещите“ се поставя запетая и се добавя „курсантите и колежаните“.

§ 5. В Наредба № Н-7 от 2013 г. за условията и реда за изплащане на пътни пари на военнослужещите и цивилните служители от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия при отиване и връщане от платен годишен отпуск (обн., ДВ, бр. 49 от 2013 г.), се правят следните изменения и допълнения:

1. В § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби, след думите „граждански брак“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на лицата по чл. 98, ал. 2 и ал. 3а от ЗОВСРБ“.

2. Създава се § 5 в Преходни и Заключителни разпоредби:

„§ 5 При наличие на изплатени пътни пари през 2026 г., на военнослужещи за пълнолетните им деца, обучаващи се като курсанти, на обучаемите да бъде изплатена разликата от 75% до пълния размер на полагащата се сума по чл. 8.“

§ 6. В Допълнителните разпоредби на Наредба № Н-5 от 2018 г. за условията и реда за приемане на слушатели във Военна академия "Георги Стойков Раковски" (обн., ДВ, бр. 14 от 2018 г.) се създава § 3:

„§ 3. Офицери, завършили модул „Разузнаване, специални операции и електронна война“ от Специализирания тактически курс във Военна академия "Георги Стойков Раковски", могат да кандидатстват за обучение като слушатели и по специализация „Сухопътни войски“ от специалността „Организация и управление на военни формирования на оперативно ниво“.“

§ 7. (1) Стипендиантите, приети при условията и по реда на Наредба № Н-19 от 2011 г. за условията и реда за подбор на студенти и ученици за предоставяне на стипендия с цел придобиване на професионална квалификация за изпълнение на служба в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, могат да продължат обучението си в професионален сержантски (старшински) колеж към висше военно училище.

(2) Стипендиантите, изявили желание да продължат обучението си в професионален сержантски (старшински) колеж, прекратяват договора си за обучение, с едномесечно писмено предизвестие, без да дължат неустойки.

(3) Лицата по ал. 2 сключват договор за обучение, като колежани и се приемат за обучение за придобиване на IV степен на професионална квалификация в професионалния сержантски (старшински) колеж и придобиват статут на колежанин.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 8. Наредбата се издава на основание чл. 135, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

§ 9. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в Държавен вестник.

МИНИСТЪР НА ОТБРАНАТА
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Приложение № 1
към чл. 83, ал. 1

ПОИМЕНЕН СПИСЪК

на курсантите/колежаните, обучаващи се в/във _____
(НВУ „В. Левски“, ВВВУ „Г. Бенковски“, ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ и в професионалните сержантски (старшински) колежи към тях)
за учебната ……./……. година

№ по ред	Наименование на подразделение	Звание	Име	Презиме	Фамилия	ЕГН	Вид на зачислено оръжие
1							
2							
3							

РЕКАПИТУЛАЦИЯ:
Численост (общо брой) ...

ИЗГОТВИЛ

Приложение № 2
към чл. 83, ал. 2

СПИСЪК

на действащите курсанти и колежани, обучаващи се в/във _____
(НВУ „В. Левски“, ВВВУ „Г. Бенковски“, ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ и в професионалните сержантски (старшински) колежи към тях)
към ___.___.20__ г.

№ по ред	Висше военно училище/професионален колеж	Звание	Име, презиме и фамилия	ЕГН	Специализация	Година на прием	Факултетен номер	Заповед за прием	В момента се обучава в специализация	Основание за преместване *(попълва се само ако специализациите по колона 6 и 10 се различават)*	Номер на решението на АС за преместване в друга специализация (попълва се само ако специализацията по колона 6 и 10 се различават)	Заповед за преместване в друга специализация (попълва се само ако специализациите по колона 6 и 10 се различават)	Завършва във випуск	Забележка
1														
2														
3														

ИЗГОТВИЛ

Приложение № 3
към чл. 83, ал. 2

СПИСЪК

на прекъснали, отстранени и отписани курсанти и колежани от _____
(НВУ „В. Левски“, ВВВУ „Г. Бенковски“, ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ и в професионалните сержантски (старшински) колежи към тях)

към ___.___.20__ г.

№ по ред	Висше военно училище/професионален колеж	Звание	Име, презиме и фамилия	ЕГН	Специализация	Година на прием	Факултетен номер	Заповед за прием	Основание за прекъсване на обучението за определен период от време	Заповед за прекъсване	Период за рекъсване на обучението (от … до…)	Забележка
1												
2												
3												

ИЗГОТВИЛ: